

F A T U M E R

Núm. 18
NOVEMBRE 2000

500 PTA

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI

TELÈFONS D'INTERÈS

<ul style="list-style-type: none"> - Ajuntament de Pinell ..... 977 426 231 - Metge de Pinell ..... 977 426 061 - Guàrdia Civil Pinell..... 977 426 232 - Ambulàncies Creu Roja Gandesa..... 977 420 697 <li style="padding-left: 20px;">Urgències ..... 977 420 036 - Creu Roja Batea..... 977 430 500 - C.A.P. Gandesa Ambulatori..... 977 420 965 - Ambulatori Tortosa..... 977 500 333 - Hospital Verge de la Cinta ..... 977 519 100 - Hospital de la Santa Creu ..... 977 500 533 - Quinta l'Aliança 977 501 344 	<ul style="list-style-type: none"> - Consell Comarcal Gandesa ..... 977 420 018 - D.A.R.P. Gandesa ..... 977 420 146 - Punt d'informació juvenil ..... 977 420 614 - Estació autobusos Gandesa ..... 977 420 910 - RENFE Móra la Nova..... 977 400 349 - RENFE Tortosa ..... 977 442 625 <li style="padding-left: 20px;">Avaries Telèfon ..... 1002 <li style="padding-left: 20px;">Avaries llum ..... 977 440 032 - Bombers Urgències..... 977 420 080 - Bombers Consultes ..... 977 420 885 - Farmàcia Pinell..... 977 426 076 - Hospital Móra d'Ebre..... 977 401 811 <li style="padding-left: 20px;">977 401 863 - CEIP Cèsar Martinell..... 977 426 216
---	--

INFORMACIÓ AUTOBUSOS - Hispano Igualadina

	Sortides de Gandesa				Retorn a Gandesa		
	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius		De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Tarragona	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50	Sortida Barcelona	7'00-11'00-16'00	7'00-16'00	7'00
Reus	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50	Sortida Tarragona	8'15-12'30-17'15-15-'845	8'45-13'30-17'30	8'45
Barcelona	6'20-8'50-16'50	8'50-16'50	16'50	Sortida Reus	8'50-12'45-17'50-19'00	9'00-13'45-17'50	9'00
Alcanyís	10'00-19'00	10'14-19'00	10'00	Sortida Alcanyís	8'00-16'00	8'00-16'00	14'00

Llocs de Sortida:

Barcelona: Corte Inglés Diagonal / Tarragona: Estació d'autobusos / Reus: Estació d'autobusos / Alcanyís: Avda. d'Aragó, nº 5 / Gandesa: Estació d'autobusos.

Informació: 977 770 698

Horari d'autobusos HIFE

Informació línies regulars **HIFE** 977 440300

Del Pinell a Gandesa

Sortida	Arribada	
- 8'50	- 9'05	Dilluns a dissabte
- 13'15	- 13'30	Dilluns a divendres
- 17'20	- 17'35	Tots els dies de la setmana

Del Pinell a Tortosa

Sortida	Arribada	
- 9'15	- 10'00	Dilluns a divendres
- 13'10	- 13'50	Dilluns a dissabte
- 18'05	- 18'40	Dilluns a dissabte

De Gandesa al Pinell

Sortida	Arribada	
- 9'00	- 9'15	Dilluns a divendres
- 12'55	- 13'10	Dilluns a dissabte
- 17'45	- 18'05	Dilluns a dissabte

De Tortosa al Pinell

Sortida	Arribada	
- 8'15	- 8'50	Dilluns a dissabte
- 12'30	- 13'15	Dilluns a divendres
- 16'45	- 17'20	Tots els dies de la setmana

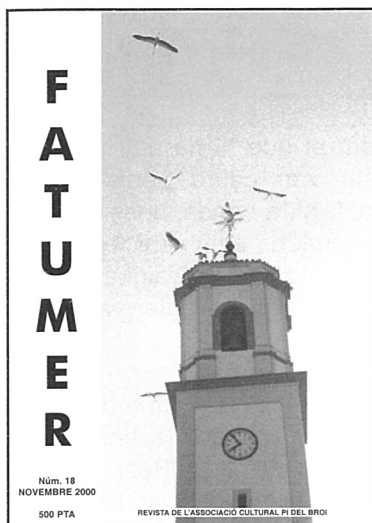
INFORMACIÓ TRENS

Móra la Nova	Tarragona	Barcelona/Sants		Tortosa	Tarragona	Barcelona/Sants	
4.00	5.05	6.15	EXP	6.15*	7.20	8.33	RE
6.50*	7.47	9.00	CE	7.45	8.52	10.00	CE
8.27	9.25	10.30	CE	9.18	10.25	11.30	RE
12.05	13.05	14.05	Interciti	13.24	14.28	15.35	CE
12.23	13.24	14.29	Delta	15.50	16.59	18.05	CE
14.55	15.55	17.00	CE	17.25**	18.30	19.35	CE
17.49	18.54	20.00	CE	18.50	19.55	21.00	CE
19.17	20.17	21.30	CE	19.37	20.58	22.01	RE

*Els diumenges circula des de Reus

*No circula els diumenges

**No circula els dissabtes

Portada: Cigonyes al campanar

**AJUNTAMENT
DEL PINELL DE BRAI**

**CONSELL COMARCAL
DE LA TERRA ALTA**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

XIULETS

- Xiulets a la ubicació poc estètica del cablejat del nou enllumenat del poble.
- Xiulets al retard en l'encesa de les llums del poble.

APLAUDIMENTS

- Aplaúdiments a la restauració de la façana de l'església.
- Aplaúdiments a la millora de la qualitat del subministrament elèctric.

SUMARI

Xiulets i aplaudiments	3
Consell de redacció: Fotografia de portada: Magda Ferré	3
Notícies culturals. Arribada de cigonyes al poble	4
Els aiguats a les Terres de l'Ebre	4
Plats d'ara i d'abans	4
La Nostra Terra: El monolit de Pàndols (1ª part)	5
Qui és qui?	7
Sabeu on està?	7
Fa més de 60 anys (3ª part). El llarg exili del 39	8
Entrevista a Eloi Algueró i Alcon	12
Manifest en defensa de l'Ebre	15
Secció d'excursionisme: L'Oliver de les Arracades	16
Birles Pinell. Classificació final	16
Medicina i salut: la Caspa	17
OCIC. Servei Elèctric II	18
Futbol club Pinell de Brai	19
Solució del Qui és qui?	19
Futbol veterans Pinell	20

CONSELL DE REDACCIÓ

Totes les opinions, suggeriments i articles signats són responsabilitat dels seus autors. Lo FATUMER los publicarà sempre que siguin respectuosos amb les persones i institucions.

Selvi Alcon, Magda Ferré, Ramon Hernández, Anna Martínez, Marta Martínez, Montse Riba, Sara Serres, Janet Vallespí.

EDITA L'ASSOCIACIÓ CULTURAL "PI DEL BROI" www.fut.es/~acpibro - E-mail: acpibro@fut.es
Imprès a Tortosa per Coop. Gràfica Dertosense D.L. T.- 1436-95

NOTICÍES

Arribada de cigonyes al poble

La primera setmana d'octubre vam poder veure a diferents llocs del poble un vol de cigonyes, que van estar dos o tres dies.

Els aiguats a les Terres de l'Ebre

Les Terres de l'Ebre han estat notícia últimament per les pluges caigudes.

Entre els dies 21 i 23 d'octubre va caure, en poc temps, un important temporal de llevant a les nostres terres. Feia molts anys que no baixava el Barranc d'aquesta manera, així com el riu Canaletes, ni amb tanta força. El riu va sortir de llit, inundant tots els seus voltants. Molta gent mai l'havia vist baixar tan ple. Semblava un riu important.

A causa d'aquest temporal, l'aigua es va endur marges i camins, fins i tot, es va tenir de tallar la carretera que va del Pinell a Móra, al seu pas per Benissanet, així com altres carreteres de la comarca: de la Pobla de Massaluca a Vilalba dels Arcs, de Vilalba a Batea, de Batea a Maella, d'Horta a Bot, de Bot a Prat de Comte, de Prat de Comte a Horta.

El dilluns 23 d'octubre no va haver classes a l'IES Terra Alta de Gandesa per les dificultats dels alumnes de la comarca a arribar-hi. El dimarts es van suspendre les classes a totes les escoles d'infantil i primària i de l'institut de la comarca, així com de les comarques veïnes.

Es van ensorrar ponts, com el que hi ha entre Batea i Maella. També al Montsià van caure ponts com a Masdenverge i a La Galera. D'altra banda, unes 400 persones van haver de ser evacuades amb vehicles tot terreny i helicòpters pel temporal al Montsià. L'aigua va inundar granges de porcs, de pollastres que van morir ofegats.

Va caure més aigua en aquests pocs dies que durant tot l'any passat. Observeu en aquestes dades sobre les precipitacions caigudes als pobles veïns: a Benissanet, a Gandesa i Horta de Sant Joan, segons el diari El Punt.

Municipi	gen-set 2000	oct 2000	mitjana gen-oct *
Benissanet	205,4 litres	242,2 l	380,0 l
Gandesa	136,0 l	201,6 l	370,3 l
Horta de Sant Joan	405,8 l	423,8 l	421,6 l

*Mitjana de les pluges registrades entre gener i octubre els darrers 20 anys

A Horta de Sant Joan va caure 423 litres d'aigua per metre quadrat en només quatre dies. No és estrany, per tant, que baixés el riu Canaletes amb tanta força. A Horta, ja porten recollits en deu mesos 829 litres d'aigua, més que tot el que va caure en els dos últims anys.

Promoció del patrimoni modernista

El Consell Comarcal de la Terra Alta i l'ajuntament de Reus van signar el dia 25 d'octubre un conveni de col·laboració per promoure conjuntament el patrimoni arquitectònic modernista dels dos territoris.

PLATS D'ARA I D'ABANS

Magda Ferré

ABADEJO A LA MEDITERRÀNIA

Ingredients per a quatre persones:

- 4 filets d'abadejo fresc
- 1 carabassó granet
- 1 ceba
- 4 tomaques madures
- 1 llima.
- 4 cullerades d'oli d'oliva
- 1 un got d'aigua
- sal i pebre

Tallem lo carabassó en rodanxes fines i la ceba; escaldem, pelem i triturarem dos tomaques.

En una cassola posem dos cullerades d'oli, afegim lo carabassó, la ceba i les tomaques tallades a rodanxes fines. Afegim oli, aigua, sal i pebre. Ara ho coem a foc lent durant 15 minuts. Finalment posem l'abadejo damunt, afegim un xorret de llima i ho dixem coure durant uns 10 minuts.

LA NOSTRA TERRA: Monòlit de Pàndols (I part)

La restauració del monument fet pels Sapadors de les Brigades Internacionals a la serra de Pàndols dedicat als caiguts de la XV Brigada Internacional (35 Divisió de l'exercit Republicà) va començar amb l'organització d'una excursió pel senyor Àngel Archilla promotor de la restauració, i un grup d'estudiosos amants de la Guerra Civil espanyola que estan subscrits en una llista de discussió sobre el tema a Internet.

Poc a poc anava corrent la veu, no només arreu de l'Estat Espanyol sinó també fora de les nostres fronteres (Barcelona, Madrid, Tenerife, València Sevilla, Mèxic, Michigan (USA), La Pampa (Argentina), Uruguai, Regne Unit, Brasil. Ni la distància era un obstacle per donar ànims i suport per la restauració.

UNA MICA D' HISTÒRIA

Durant la Batalla de l'Ebre la XVa Brigada Internacional, de la 35ª Divisió, va participar als combats de la serra de Pàndols del 9 d'agost. Composta aquesta pels batallons "Lincoln" (nord-americans), "Britihs" (anglesos), "Mac Paps" (canadencs) i "Spanish" (espanyols). Això no vol dir

que les unitats foren completament d'aquestes nacionalitats, aproximadament eren compostes per un 70% d'espanyols i la resta d'estrangers. Van defensar i mantenir la cota 666 durant la batalla, sent aquesta cota la que frenaria l'avanç dels nacionals fins a les acaballes de la batalla.

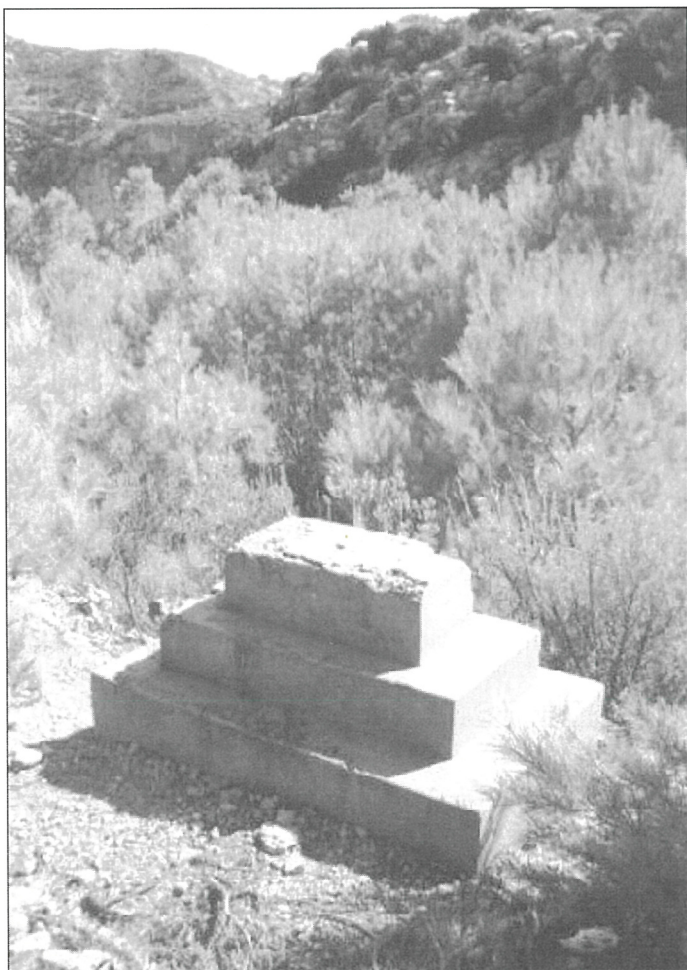
Durant aquests combats, qualificats com els més sagnats de la guerra, segons el senyor Joaquín Masjuán Vilasau i van morir 10.000 persones per cadascun dels dos bàndols i 20.000 ferits també per les dues parts, en tan sols 7 dies .

La distància que hi ha entre les dues localitzacions és de gairebé 1.500 metres aproximadament.

Segons el senyor Jaume Escudé, persona entesa en el tema indica que el monòlit fou construït en un indret utilitzat com hospital de primers auxilis.

En el monòlit hi figuren els noms de 37 homes:18 espanyols i 19 estrangers de les més diverses procedències.

JOSÉ SALVO	BARCELONA
JAMES COCHRANE	CANADÀ
LOUIS CLIVE	ANGLATERRA
ARNOLD JACK REID	USA
EMILIO SÁNCHEZ	VALÈNCIA
WALLI TAPSELL	ANGLATERRA
JOSÉ RAUSELL	TOLEDO
FERMÍN VICENS	VALÈNCIA
MARK MILLMAN	PALESTINA
NILIO MAKELA	CANADÀ
VICENTE PELACAY	OSCA
HARRI SWIDORSKI	CANADÀ
FRANCISCO FERNÁNDEZ	GRANADA
MORRIS MILLER	ANGLATERRA
EFRAIM GUASCH	CUBA
PAULINO MUÑOZ	TOLEDO
FRANCISCO GARCÍA MARTÍNEZ	VALÈNCIA
JACK ESTEELE	CANADÀ
VICENTE JOVAL	LLEIDA
DAVE DORAN	USA
DAVE GUEST	ANGLATERRA
PAULINO MARTÍNEZ	GRANADA
PHIL DETRO	USA
JOSÉ BARBA GARCÍA	ALBACETE
HARRI DOBSON	ANGLATERRA
ROBERT MERRIMAN	USA
EGAN SCHMIDT (MISHA)	LETÒNIA
MATIAS VANOVAN	VALÈNCIA
ÀNGEL GOMEZ	BARCELONA
SOL ROSE	USA
JOAQUIN REDON	CASTELLÓ
JOE BIANCO	USA
MAJIN NADAL	GIRONA
FRANCISCO RIVELLES	GIRONA
JUAN M. REDONDO	GRANADA
JUAN ABAD GARCIA	VALÈNCIA
JAMES CODI	USA

El monòlit

Fotografia cedida per Àngel Archilla

La persona que va dissenyar i manar la construcció d'aquest monòlit va ser un rus afincat a Londres, anomenat Percy Ludwick. Sembla ser que encara viu a l'edat de 93 anys i actualment resideix a Moscou. Qui va estar al comandament executant l'obra conjuntament amb els seus homes va ser el capità dels Sapadors **Egon Schmidt** que realment es deia Mikhail Shvarz.

Remarcant el nom de **Robert Merryman**² (nord-americà), del qual Ernest Hemingway es va inspirar pel protagonista del seu mític treball "Por quién doblan las campanas". **Mark Milman**, l'únic nom d'un ciutadà palestí que hi figura a un monument de la Guerra Civil a Espanya. **Louis Clive** (Anglaterra), regidor laborista de South Kensington, educat al prestigiós col·legi d'Eton i Churh, Oxford, descendent del primer virrei de l'Índia, i membre de l'equip de rem d'Anglaterra a l'Olimpíada de Berlín, va morir al moment de conquerir la "cota de la Mort" davant de Gandesa, batejada per l'internacional amb el nom de "The Pimple", després de 12 hores de combats ininterromputs.

EL PER QUÈ DE LA SEVA RESTAURACIÓ

Durant 62 anys aquest símbol de la lluita de la Batalla de l'Ebre a la serra de Pàndols ha restat abandonat. Gràcies a la seva ubicació i la seva mida va passar inadvertit durant l'època franquista, lo qual l'ha fet perdurar, encara que bastant deteriorat.

Després de l'època del franquisme i passada la transició, ha hagut per part de la societat un interès envers d'aquests fets tan tràgics de la nostra societat ja que s'ha de lluitar per que la memòria no s'oblidi, no es pot perdre una part de la nostra història més recent en la que la bogeria es va imposar al seny, per això no es pot perdre un símbol d'aquesta història en la que a part de ser una lluita entre germans, van participar homes i dones vingudes d'arreu del món, com es pot veure als noms del monòlit, homes i dones que van deixar els seus països per venir a lluitar en defensa dels seus ideals amb la que es va anomenar l'última guerra romàntica.

"El poble que oblida la seva història, està condemnat a repetir-la".

LES EXCURSIONS

La primera trobada fou el dia 5 de març de 2000, hi van participar 22 persones de diferents llocs: Guadarrama (Madrid), Talavera de la Reina (Toledo), Linyola (Lleida), Collbató, Centelles, Ripollet, Vilafranca del Penedès, Barcelona, La Sénia, Tarragona, Reus, Corbera d'Ebre...

Ajudats pel senyor Jaume Escudé, de Gandesa, en la localització del monòlit i també en explicacions molt acurades sobre el lloc i dades recollides per ell mateix durant molt temps d'investigació, es va arribar al monòlit. Es va fer una inspecció sobre l'estat del mateix on es podia observar alguns desperfectes a causa de les inclemències del temps i també d'algun acte vandàlic. La pressa de

mostres del material que estava construït ajudaria al seu anàlisi per localitzar possibles anomalies, portant-les al laboratori de la Generalitat a Barcelona i de la fàbrica de ciment Lafarge Asland a Montcada i Reixac. Posteriorment es va redactar un informe de restauració i també es van buscar adhesions en mostra de suport entre les quals hi havia: l'Associació d'Amics de les Brigades Internacionals (Madrid), Pedro Mateo Merino, de Móstoles (Madrid) cap durant la Batalla de l'Ebre de la 35ª Divisió Internacional (XI, XIII i XV Brigades Internacional), professors, historiadors, excombatents, centres d'estudis, ..., fins una vuitantena d'adhesions entre particulars i associacions. El següent pas fou la presentació d'un rigorós dossier explicatiu fins l'últim detall a l'ajuntament del Pinell per donar el permís d'obra per tractar-se d'una actuació d'interès històricocultural.

El més trist de tot fou la falta d'interès total i passivitat de l'ajuntament envers a aquest projecte i a una gent que ha sacrificat esforços per recuperar un símbol de la història de Catalunya i Espanya. Es va insistir en diverses cartes i no es va tenir la cortesia ni el detall de contestar a un fet que ha tingut un ressò important fins fora de les nostres fronteres. Finalment es va activar després de tres o quatre mesos d'haver rebut tota la informació i en el moment en que es va publicar una carta al diari de Tarragona el dia 25 de setembre, explicant aquesta passivitat i falta d'interès per part de l'ajuntament i això que només es demanava un permís d'obra, no es demanava diners, ja que les despeses anaven a càrrec de particulars.

1. *El senyor Masjuán va participar als combats com a capità provisional del cinquè cos de l'exercit de la primera Brigada de la Divisió Lister.*

2. *Encara que estigui inscrit el nom de Robert Merryman sembla que hi ha diverses versions sobre el lloc de la seva mort. Segons el senyor Fausto Villar fou durant la retirada d'Aragó entre Gandesa i Corbera. Aquest comandant dels Internacionals, l'únic que morí al front junt amb els seus soldats, va passar a l'història com un heroi per part dels americans.*

(CONTINUARÀ EN EL PROPER NÚMERO)

AGRAÏMENTS

Al senyor Àngel Archilla per la seva amable col·laboració i per proporcionar tota la informació necessària per poder fer aquest article.

Ramon Hernández i March

QUI ÉS QUI?

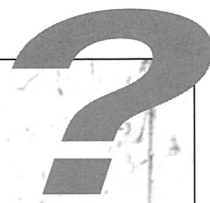

Foto cedida per Teresa de ca Marcel·lia

SABEU ON ESTÀ?

Són dos escuts esculpits amb pedra picada que s'han conservat al llarg del temps a la nostra població. Val la pena que els conservem ja que com altres coses formen part de la nostra història. Potser per a molts sigui desconeguda la seva ubicació. Sabeu on estan?

La solució la tindreu al pròxim número.

SOLUCIÓ DEL SABEU ON ESTÀ? DEL NÚMERO ANTERIOR

La fotografia del número anterior és un arc ogival format per tretze dovelles, que es troba a Ca Macari al carrer de La Font.

Foto cedida per Antònia Serres

FA MÉS DE 60 ANYS (i III)

EL LLARG EXILI DEL 39

El 7 de novembre de 1938, l'exèrcit de Franco passa l'Ebre i civils i militars republicans es retiren cap a Barcelona primer i, després, fins la frontera, que el govern francès obrirà el 27 de gener del 39 per als soldats ferits, les dones, els nens i la gent gran. Era un dels hiverns més freds i una riada humana es dirigia cap els camps d'internament del Vallespir i la Cerdanya, arrossegant maletes i farcells, carregats de por, de fred i amb l'esperança desfeta. Les famílies són separades i les dones i els nens, repartits en tren per tots els racons de França.

El 5 de febrer el govern de Franco promulga la Llei de Responsabilitats Polítiques, per la qual els tribunals militars poden jutjar amb efectes retroactius els que havien participat en els fets d'octubre de 1934 i els que havien col·laborat amb el Front Popular. Aquesta llei accentuarà el pànic i el nombre de civils en la retirada. A partir d'aquest moment també els militars passen la frontera, on són registrats, desarmats i conduïts als camps de concentració.

El 13 de febrer tots els passos fronterers ja són controlats per l'exèrcit de Franco. A la costa del Rosselló es construeixen nous camps de concentració: Argelès, Barcarès, que s'havia preparat per uns 15.000 homes, n'ha d'acollir 65.000, St. Cyprien on es concentren entre 80 i 95.000 homes en unes condicions inhumanes.

França crea al mes de maig les Companyies de Treballadors Estrangers on es poden enrolar els refugiats espanyols per mig franc al dia. Molts aniran a reforçar la

línia Maginot, a la frontera del nord-est. També al camp de Barcarès es preparen refugiats per integrar la Legió Estrangera que lluitarà contra els alemanys.

Al setembre de 1939 comença la 2a Guerra Mundial i França pressiona als refugiats a tornar a Espanya, a embarcar-se cap a Mèxic, a treballar, o a lluitar contra els alemanys. A meitat de l'any 39, l'ambaixada mexicana a París, estima en 537.843 el nombre de refugiats espanyols a França, entre els quals, 300.000 són civils.

Al desembre, prop de 200.000 refugiats són repatriats cap a Espanya, on els esperen els Tribunals Militars que, segons els informes negatius o la manca d'aval, els envien a les presons o als batallons de treballadors. Aquests batallons es dediquen a la reconstrucció de carreteres, ponts, esglésies, fortificacions i regions devastades. També hi anaven els joves de *reemplaç* catalogats com a "desafectos al régimen" per les juntes locals de classificació.

L'any 1944 el ministre de Justícia Eduardo Aunós confirma que 400.000 persones havien passat per les presons franquistes des de juliol de 1936. La xifra màxima de detinguts va ser, el 1940, de 213.640 persones. En aquest moment la població total espanyola era de 26.376.000. Fins l'indult de 10 de novembre de 1966, no es va decidir la "*extinció de las responsabilidades políticas de las personas que participaron en acontecimientos que se sucedieron entre el 1 de octubre de 1934 i el 18 de julio de 1936*".

La Retirada. Entrada a França. gener-febrer 1939.

Foto: Ph. Chamnin

FAMÍLIES EXILIADES A FRANÇA (1)

La següent relació comprèn les famílies del Pinell que van exiliar-se i es van formar a França. Es van realitzar alguns matrimonis entre els joves solters i les filles dels exiliats (noms amb *). La majoria va establir-se a la zona del Rosselló i no va tornar. Molts d'ells són morts i els fills i nets ja són francesos. No consten els cònjuges que no són naturals del Pinell, (la majoria dones, que corresponen als espais en blanc de la columna de la muller). Tampoc hi són l'esposa i els fills que van quedar-se al poble. En aquest cas, excepte dos exiliats, els altres van tornar quan van poder. Per manca de dades, no hi ha informació de les persones que ocupen els llocs 14, 21, 33, 40, 41 i 45 de la taula.

<i>Marit</i>	<i>Muller</i>	<i>Fills</i>	<i>Residència</i>	<i>Retorn</i>
1 Pedro Adell Martínez "Guardamontes"		José Lluís, Armand	Toulouse	
2 Llorenç Alcon Amposta "Alcon"			Narbonne	1969
3 Francisco Alerany Montagut "Bessó"		Pasqual, Lluís	Vilefranche sur Soune	
4 Nardo Aliern "de Benifallet"	Magdalena Vallespí "Pigat"	Bernardo, Antonio, Magdalena	St. Laurent de la Salanque	
5 Pere Ll. Amposta Ferré "Catxarri"	Rosita "Botera"	Salvador	Montpellier	
6 Alejos Amposta Serres "Rossico"	*Rosa March Vallespí "Maia"	Rosita, Llorenç, Dàlia	St. Laurent de la Salanque	
7 Domingo Amposta Serres "Rossico"			St. Laurent de la Salanque	1969
8 Antonio Amposta Borrull "Borràs"	* Rosa Borrull Martínez "Gaiter"	Rosita, Paquito	Sartrouville	
9 Pere Borràs "de l'Elvira"	Elvira Turch		Ille sur Têt	
10 Josep BorràsTurch "de l'Elvira"	Josefina Serres Serrà "Patica"	Denise, Odette	Ille sur Têt	
11	M. Josepa Borràs Turch "de l'Elvira"	Francis	Le Soler	
12 Ramon Borràs March "Tocaió"	Maria Ferré Amposta	Manuela, Maria, Lazaro	Agde	
13 Pere R. Borràs "de les Sardines"		Fructidor	Normandie	
14 Joan Borràs Serres "Pifanyo"				
15 Domingo Borrull Alcon "Garrigueta"	Isabel Martínez Ferré "Gaiter"	Rosa, Manuela	Sartrouville	
16 Ramon Borrull March "Bariol"	Llorença Pallerés "Mendall"	Adelaida, Maria	St. Laurent de la Salanque	
17 Joan Borrull Ferré "Maciana"	Teresa March Martínez "Bariol"	Josep	París	1971
18 Francisco Borrull "Coixeta"	Teresa Turch "Perot"	Julian, Josep	Bourbon l'Archambout	
19	Dolores Borrull "Fornero"	Camilo, Antonio, Ramon Manuel, Nicanor, Dolores	Narbonne	
20 Pepito Celma "del Fangar"	Manuela Serres March "Batiston"	Irene, Llorenç, Jaume, Ramon	Lyon	
21 Santiago Fabregat Amposta "Coixo"			Toulouse	
22 Domingo Fabregat Roca "Gafa"		Carme, Lluís, Joan	La Rochelle	
23 Llorenç Ferré Ferré "Bonico"		Progrés, Llibert, Acràcia	Caracas (Veneçuela)	
24 Josep Ferré "Consejal"	M. Antònia Serres March "Cecilio"	Joan		
25 Josep Guarí March "Mauricio"		Francisco	Castelnaudary	
26 Fernando Guarí Solé "Llauner"		Paul, Xavier, Claude, Jean-Pierre	Bergerac	
27 Alejandro Lahosa "Portellero"				1953
28 Eugenio March Ferré "Vaquer"	Francisca Luengo Martínez	Maria	Castres	28-11-56
29 Fernando March "Vaquer"	Dolores Vallespí "Maia"	Rosa	St. Laurent de la Salanque	
30 Domingo March Amposta "Català"	Antònia Amposta "Berana"	Magdalena, Pepeta, Teresa	Corgenay	
31 Manuel March Amposta "Català"			St. Laurent de la Salanque	
32 Bernabé March Amposta "Xicarro"			Clermont Ferrant	1950
33 Ramon Martí March "Tomaseta"			Pirineus Orientals	

<i>Marit</i>	<i>Muller</i>	<i>Fills</i>	<i>Residència</i>	<i>Retorn</i>
34 Llorenç Martínez Lanort "Martines"	Pròspera Reina	Mercè, Aureli, Llorenç Llibert, Encarna	St. Laurent de la Salanque	
35 Bertomeu Martínez Ferré "Gaiter"	*Franc. Antònia Vinaixa Ferré "Calvo"		Chalabre	
36 Domingo Montagut "Borretes"	*Teresa Ferré Amposta "Berana"		Sens	1988
37 Esteve Montagut Borràs "Pasqual"			Sées (Normandia)	
38 Llorenç Montagut Serres "Ramona"		Pere, Solange	Villegaihenc	
39 Enric Montagut Vidiella "Maçanenc"			Limoges	
40 Pere Montagut Ferrús "Xavalla"			Departament de Liege	
41 Josep Montagut Fucho "Hueca"			Saint Astier	
42 Solestiano Montaña Aliart "Xarels"	Cinta Amposta	Josep, Basilio, Pere	Carcassonne	
43 Josep Serrà Serrà "Mingarra"	M. Antònia March Borràs "Borrasset"		Nimes	
44 Josep M. Serres Amposta "Clec"	Purificació March Amposta "Català"	Marcelino, Francisco, Daniel	St. Laurent de la Salanque	
45 Francisco Serres Serres "Ninya"			Lyon	
46 Josep Serres Lanort "Botera"			Voulains-Cote d'Or	8-8-54
47 Baptista Tramunt Amposta "Madrillo"	<i>Dolores Ferré Salaet</i> "Càndido"	<i>Paquita, Manuel</i> Hermenegildo, Helio	Dijon	1970
48 Pere Turch "Perot"	Teresa "Liberata"		Bourban	
49 Francisco Vallespí Serrà "Barro"		Jannette	Narbonne	
50 Pere Vallespí Montagut "Pigat"	Vicenta Amposta Serres "Rossico"	Floreial, Josep, Llibert	St. Laurent de la Salanque	
51 Toni Vallespí "Llobató"	Maria Vallespí "Pigat"	Llorenç, Magdalena, Maria	Ille sur Tete	
52 Miquel Vidiella Amposta "Pitxell"	*Mariana Vinaixa Ferré "Calvo"	Josep, Miquel, Víctor	Chalabre	
53 Miquel-Joan Vidiella Borrull "Pitxell"	Josepa Serres Serres "Serres"	Maria, Fernando, Pepita	París	
54 Agustí Vinaixa Cartutxar "Seco"		Manuel	Marsella	
55 Josep Vinaixa "Vinaixa"		Teresa	Marsella	
56	Teresa Ferré "Calvo" vídua	F. Antònia, Mariana	Chalabre	

Els noms en cursiva corresponen als membres de la família que van tornar.

Acabo amb aquest poema de l'escriptor Pere Quart, pseudònim de Joan Oliver que expresa, entre altres sentiments, la pena i enyorament de l'exili.

Una nit de lluna plena
 tramuntàrem la carena
 lentament, sense dir re.
 Si la lluna feia el ple,
 també la feu la nostra pena.

A Catalunya deixí
 el dia de ma partida
 mitja vida endormida,
 l'altra meitat vingué amb mi
 per no deixar-me sens vida.

Avui a les terres de França
 i demà més lluny potser,
 no em moriré d'enyorança
 ans d'enyorança viuré.
 Una esperança desfeta,
 una recança infinita.
 I una pàtria tan petita
 que la somio completa.

(Corrandes d'exili) **Pere Quart**

Els Refugiats

Aquests articles sobre les persones que van perdre la vida o van haver d'exiliar-se a conseqüència de la Guerra Civil pretenen reconèixer una dura realitat del passat i salvar la memòria de totes les víctimes que van patir aquella tragèdia. Durant molts anys aquest era un tema prohibit. No se'n podia parlar en públic i pel franquisme només va haver-hi unes víctimes: "Los caídos por Dios y por España". Els altres foren ignorats, menyspreats, com si no haguessin existit la despietada repressió de la postguerra.

Durant la transició democràtica, l'oblit va dominar per part de les forces polítiques. Ha estat aquests darrers anys que es comencen a fer els homenatges, les jornades, les exposicions que ens retornen la memòria històrica.

El govern de la Generalitat aprovava, encara a darrers d'agost, unes mesures per indemnitzar als presos polítics del franquisme que no van poder beneficiar-se de la llei d'amnistia política de 1977 i dels ajuts oficials de 1990 i 92. Està bé que hi hagi una indemnització econòmica, però la societat no pot deixar de recordar i d'honar la memòria de totes les víctimes, també de les famílies trencades que van patir la desaparició d'un dels seus, dels joves i nens que van morir de malaltia, per manca de medicines, dels que van quedar-se aquí i van passar fam, l'escassetat de tot i van lluitar per viure. El patiment d'aquestes persones no pot caure en l'oblit, per què mai més torni a passar.

Notes:

Informació facilitada per Domingo Montagut i diversos familiars dels exiliats

Antònia Serres Buenaventura

Argelès-sur-Mer se souvient...

LA RETIRADA
LE CAMP

Du 31 Août au 5 Septembre 1999
à Argelès-sur-Mer (Pyrénées-Orientales)

Une semaine à la mémoire
des 500.000 Républicains espagnols
exilés en Roussillon en Février 1939

Rencontres - Conférences - Témoignages - Expositions - Ciné-forums - Spectacles - Salon du Livre

Foto cedida per Eloi Alguero

1.- Quants anys fa que te dediques de camioner?

Fa vint-i-cinc anys, entre camioner i xofer d'autocar.

2.- Què te va decidir a escollir esta professió?

Los carnets tal com anava fent l'edat anaven caent, los estava esperant. Anava a l'escola i les senyals de trànsit les sabia totes. Quan vaig fer los divuit anys ja tenia tots los papers preparats. Vaig treure lo carnet de moto i de cotxe i després als vint-i-un anys me vaig treure lo carnet de primera, el de camió i més endavant me vaig treure el d'autocar. Sempre estava pensant en conduir

3.- Per quines empreses has treballat?

Tres o quatre empreses portant l'autocar o el camió.

4.- Quins itineraris feies amb autocar?

Vaig substituir a l'Eugenio i després vaig treballar per la Nuclear d'Ascó portant treballadors i algun diumenge feia viatges a Andorra. Després vaig estar molts anys amb un altre autocar a Porrera portant gent del Priorat, estudiants al col·legi nacional de Falset, al de les monges i al de Sant Pau, treballadores i treballadors a la Falbar, la fàbrica de camises de Falset. Estava tota la setmana a Porrera i el dissabte cap a casa. Los diumenges portava als del futbol del Pinell, als de Gandesa, excursions...

5.- Des de quan viatges a l'estranger?

Des de que vaig compra'm lo camió. Lo primer viatger va ser al Marroc, però no he tornat més allí. Era un món a part. Ara ja ha canviat molt, ja no és lo mateix. Això fa quinze o setze anys. Te rentàvem lo camió, ho feien molt bé, te deixaven lo camió polit i net, amb un poal i un got

d'aigua, tiraven l'aigua i encertaven justet. Des de llavors ja no he parat, no he fet res més. De viatges nacionals ja molt poquets, a l'estranger després d'una nació una altra, anar-les voltant. Fora de la Comunitat Europea no he anat més, només a Suïssa. Vaig arribar prop de la frontera de Berlin i escolta, totes aquelles torres i metralladores per tot arreu, no se m'ha perdut res per aquí dins, explota un roda i t'acrivillen.

6.- Quines rutes són les més habituals?

Durant l'hivern més Alemanya que res, per la taronja. Però per tota Europa: França, Itàlia, Holanda, Bèlgica, Anglaterra, Portugal...Dins de Lisboa, una vegada, vaig parar el trànsit per passar el camió, era per gravar-lo en pel·lícula, allò era un món a part, los carrers "adoquidats" pel casc antic de Lisboa, unes pendents i uns carrerons. Per allí va el tramvia. Anava un en mi i dos o tres davant del camió parant cotxes, apartant-los i desviant-los perquè no passava i ens trobaven amb lo tramvia ple de gent i com no podien desviar-lo i jo no podia tirar cap "detras", li feien lloc "detras", li apartaven els cotxes, reculava, fins al carrer que jo passava. Havia un bloqueig impressionant. Tot el trànsit parat, tot parat. Per un carrer no passava, havia un cotxe que me feia nosa, vam anar a cridar al del cotxe, encara dormia, lo van despertar, jo vigilant que m'enganxava a una teuladeta, uns crits, paro i resulta que amb lo retrovisor m'havia enganxat amb un estenedor de roba estesa. Això només fa tres o quatre anys. No hi havia ni senyals per les carreteres, només quatre senyals de pedra, quatre indicadors, unes carreteres!, pels pobles totes les motos sense llum. Me penso que xafaven la de "detras" abans d'estrenar-la. Encara ara, a Portugal saben que la ratlla contínua se xafa i no se trenca, no passa res, no fan ni cas, quan te troben, t'"adelanten", te passen tant si venen de cara o és ratlla continua, ells continuen igual. És una història diferent. Bé, ha canviat, però encara queda alguna cosa, però és que abans allò...! Vaig trobar un canvi tant gran respecte a Espanya!. Vehicles aparcats de nit a la carretera sense llum. Això a tot Portugal. Només entraven quatre camions allí.

7.-Quan temps duren los viatges?

Normalment una setmana. Ara ha canviat molt al no haver duanes. Perdies molt temps, dies amb les duanes.

8.- Havia molt control en les duanes?

No. Tot era papers, burocràcia. De tant en tant revisaven los camions.

9.- Quin és el lloc més lluny on has anat?

Alemanya.

10.- Quins productes transportes?

Durant l'any, de tot. Molta taronja a l'Alemanya

11.- Alguna vegada has tingut algun enfrontament amb los pagesos francesos, que fan malbé les mercaderies dels camions?

No, he tingut sort.

12.- Has tingut alguna incidència en els teus viatges?

He estat colgat de neu entre la frontera alemanya, suïssa i francesa perquè el permís no era bo i no vaig sé a temps a subornar a la gendarme. Ho subornaven tranquil·lament, però vaig agafar a una que era recent sortida de l'acadèmia. Allí vaig estar uns dies i anat nevant, jo anava avançant i arreculant lo camió per no colga'm de neu perquè la neu anava pujant pels costats, fins que me va arribar lo permís per un altre camioner. Vaig estar uns dies colgat de neu. Però, bé, tot se passa.

13.- Com te comuniques a l'estranger?

Ara, a base de pràctica i entropessades. Amb lo francès, me defenso, amb l'italià, del tot, amb lo portuguès, també, l'anglès, res, ni paraula i amb l'alemany he arribat a aconseguir dreta, esquerra, semàfor i pa, com que no donen pa als restaurants és lo primer que he de demanar i poques coses més. Quan vaig començar, jo no sabia ni paraula, ara sí. Amb los alemanys com que sempre parlen enfadats, poc tracte, amb senyes. Una vegada un me van dir una tècnica molt bona, quan t'aturos a preguntar, és molt fàcil, no cal ni escolta'ls, ensenyes lo paper i quan te senyalen amb lo dit baix és que ho tens per allí a prop, quan aixequen molt lo braç, tira, fes quilòmetres, encara ho tens lluny o sempre trobes algú que parla francès.

14.- Si has tingut algun problema amb el camió, com t'ho fas per arreglar-lo?

Una vegada a França se va partir el canvi i va tindre de vindre en un canvi sencer d'un taller d'aquí, d'Espanya. Va agafar la furgoneta el mecànic i entre los dos vam treure un i vam posar l'altre. Ell se'n va tornar amb la furgoneta. Ara d'avaries, ja no n'hi ha i amb el servei de les vint-i-quatre hores i els tallers és molt pràctic. És el mateix entrar en un taller d'aquí com d'allà. Ja no he tingut més problemes.

15.- Te comuniques amb altres camioners?

Sí, però cada vegada "menos". Ara està el telèfon, però l'emissora va bé, te "cruses" amb un amic o preguntes alguna cosa o entres en algun lloc i en l'emissora sense parar ho preguntes, t'informa, per aquí o per allà, va bé per això. Però tampoc no molt, perquè quan anàvem pocs sí, però ara mos trobem en una nació molt lluny dos espanyols i mos "crusem" i no mos saludem. Ja no la utilitzem.

16.- Teniu alguns llocs de trobada?

Cada vegada "menos" perquè ja s'ompli tot. Quan anàvem pocs, jo he conegut encara llocs de trobada en Espanya, perquè era molt limitat, que si la Panadella, Pajarin, però ara ja no caben a cap lloc, tu només cal anar per la carretera i és una caravana contínua que no pots ni avançar i un restaurant plenet de camions i l'altre entres i no podràs aparcar. Ja no caben a cap lloc. S'ha anat perdent estos llocs perquè no caben, s'ompli tot. Encara he conegut a l'estranger. A Amberes mos embotíem dins de la ciutat i allí a un restaurant espanyol mos concentràvem o punts així. Ara no nos dixen ni entrar a moltes ciutats perquè ja som tants que no se cap.

17.- Notes que la manera de circular per la carretera d'alguns països és diferent a per aquí?

Molt, molt, per a bé i per a mal. Jo he conegut lo caos, que encara ho és una mica però ho era de Portugal. Una vegada en una rotonda a Oporto, encara estaria ara, per entrar a la rotonda. En una hora de molta circulació i com que té preferència el que està dins i el cotxe és més ràpid i surt davant, el camió ho té clar, si el cotxe ho vol mos pren la mà perquè arranca i ja està dins, no arrancaria mai lo camió que és lent i un me va dir, és que funcionava així, "si tu estàs per entrar a la rotonda i si mires a la dreta, no entraràs, perquè ells veuen que los mires i saben que te pararàs i no entraràs, tu gira cap a l'altre costat i arranca i ja se pararan, ja, clar, te veuen dalt i com que tu no los mires, no se tiraran damunt, no". De moment esta era la solució, la manera: no mirar. Itàlia, lo nord te pots defensar, com més avall tires... és un món a part, los cotxes no te passen per avall perquè no caven però, ho proven encara, per la dreta, xiulets, llums i... És esgarrifós i no te acudisca frenar a un semàfor, no en "ámbar", en roig, que ja tens un enclavat "detrás", si és que ja s'ha acabat de posar. Ells passen en roig i paren en verd perquè van al revés. És molt diferent. França, com aquí. Alemanya, va tot diferent. Tenen una velocitat lliure, mentre no haiguen una limitació, els hi posa perquè a la millor fan obres o qualsevol cosa, sinó la tenen lliure, los cotxes, naltres, no. Per a circular, Anglaterra, allí sí que circulen bé. La forma de conduir i l'educació cívica, allí és impressionant. No tenen xiulet ni ràfegues. A l'italià li traus això i te llança lo cotxe, diu que no lo vol perquè és lo que fan servir més. A Anglaterra, s'ha d'estar per saber lo bé que se va per allí. En detalls de tota manera, és fabulós.

18.- Quines diferències trobes entre les autopistes espanyoles i les estrangeres?

Hi ha de tota manera, varien molt. Les millors autopistes d'Europa són les franceses. Són de peatge, igual que aquí, cosa que a Alemanya són gratuïtes, igual que Anglaterra, Holanda i Bèlgica però no tenen les mateixes condicions. Com a condicions, l'autopista francesa: en

serveis, en aparcaments, ... en tots els serveis. Aquí també és de peatge, però no tenim aparcaments i hi ha poca xarxa d'autopistes. La més bona és la de França. L'alemanya, no és tan bona, no és de peatge però té una xarxa molt extensa.

19.- Les infraccions a les normes de circulació es penalitzen igual que a Espanya o són diferent?

Bastant igual. Los que més mos porten pel camí de l'amargura són los francesos. Recapten milions i milions. Les multes són molt grosses. S'estan pagant multes de camions de 400.000 o 500.000 pessetes. La multa més senzilleta són 10.000 francs, unes 250.000 peles. Los italians no són tan durs. Los alemanys són més rectes però no són tan grosses. A Anglaterra dec sé l'únic que no ha anat a la presó. Aquell que ha anat seguit ha passat per la presó. Tenen lo sistema d'excés de pes diferent que naltres. Lo pes mal repartit no és una infracció al codi de circulació, és una falta contra la Majestat, la reina. Cada nació té les seues coses, bones i dolentes.

20.- Quantes hores seguides pots conduir?

Seguides, quatre i mitja i hem de descansar com a mínim una hora. Això és oficialment. Hi ha moltes combinacions. Només podem conduir màxim deu hores al dia durant dos dies a la setmana, sempre que no siguem seguits.

21.- Com es realitza aquest control per part de les autoritats de tràfic?

A traves del disc que marca tot: la velocitat, si un camió va, si estar parat, los descansos... Quan te para la policia de trànsit te demanen lo disc i té poden denunciar, no pel disc d'ara sinó de la setmana passada. De tant en tant lo Ministeri t'envia una carta i te demanen discos de mesos anteriors i te poden denunciar.

22.- Quan temps has de guardar los discos?

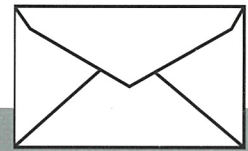
Un any.

23.- Què consideres lo més dur de la teva feina?

Lo més dur és estar fora de casa, pel demés, no. És una faena que t'ha d'agradar, sinó no es pot fer, és molt difícil que un ho aguanto.

24.- Hi ha alguna malaltia professional dels camioners?

Oficialment, no, perquè no mos reconeixen cap. Han canviat molt los camions, ara són més còmodes. Són moltes hores d'estar assentat i hi ha problemes de columna i no fem exercici.

CARTES D'OPINIÓ

MANIFEST EN DEFENSA DE L'EBRE

Davant la possibilitat que s'enduguen l'aigua de l'Ebre 1.000 km. Enllà per abastir zones turístiques, industrials i promocionar un major desenvolupament agrícola en terres tant allunyades de la seva conca natural, tal i com preveu el "Plan Hidrológico Nacional" elaborat pel govern de l'Estat, des de la Plataforma per la defensa de l'Ebre volem donar a conèixer a la opinió pública l'actual situació, que fa inviable el transvasar l'aigua de l'Ebre fora de la seva conca, i que dur-se a terme tindrà una greu repercussió per a les terres de l'Ebre.

No hi ha cabals sobrants, al riu Ebre li manca aigua.

Per poder mantenir l'equilibri ecològic, social i econòmic de les Terres de l'Ebre, al riu li manca aigua, conseqüència d'aquesta manca són fenòmens com l'augment de la salinitat i la retenció quasi total de sediments.

L'aigua de l'Ebre no es perd al mar.

El criteri que l'aigua que desemboca al mar no s'aprofita és equivocat. Ha estat precisament aquesta aigua l'element fonamental del transport de materials que, sediments en la seva desembocadura, ha donat lloc a la creació del Delta de l'Ebre i a la seva conservació.

Les conseqüències del "Plan Hidrológico Nacional" seran nefastes per al territori.

La proposta és transvasar 1.050 m³ l'any (33.000 litres d'aigua per segon) agreujarà la situació actual: afavorirà l'erosió marina i la penetració de l'aigua salada riu amunt (actualment entre 30 i 40 km), així com també alterarà les aigües subterrànies (aigües dels pous), i provocarà una disminució de la qualitat de l'aigua.

Així mateix, volem expressar sense cap tipus d'ambigüitat que:

L'equilibri territorial i el futur de Catalunya depèn d'un creixement real i harmònic de tot el territori i no només de l'àrea metropolitana de Barcelona i de les grans ciutats. El transvasament de l'Ebre crearà una situació irreversible ja que en potenciar l'ampliació de les actuals concentracions industrials i urbanes hipotecarà definitivament el necessari desenvolupament de les comarques perifèriques o interiors obligant als seus habitants emigrar cap a les grans urbs i el conseqüent desarrelament a la terra que els veigüé néixer.

El futur no té preu.

El desenvolupament de les Terres de l'Ebre serà possible si des de les institucions públiques s'hi destinen les inversions adequades, sense cap tipus de discriminació a fi de facilitar el seu desenvolupament. Aquestes inversions mai han de contemplar l'aigua de l'Ebre com a moneda de canvi; l'aigua per aquestes terres és un recurs vital pel seu futur, un futur que no té preu.

Plataforma en defensa de l'Ebre

SECCIÓ EXCURSIONISTA "L'OLIVER DE LES ARRACADES"

Eleuteri Martínez i Josep Ramon Alabart

PROGRAMACIÓ DEL 4t TRIMESTRE DEL 2000

Dia 15 d'octubre

Excursió de la ruta de la Pau: Tram Vilalba-Batea

Hora de sortida: 8.30h

Lloc: La pista

Cal portar l'esmorzar i el dinar.

Dia 12 de novembre

Excursió al Mas de Lino, Baixador del Rito i Riu Ulldemó

Hora de sortida: 8.00h

Lloc: La pista

Cal portar l'esmorzar, el dinar i el cistell.

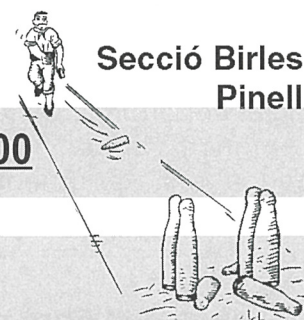
Dia 8 de desembre

Excursió a la Foradada del Montsià

Hora de sortida: 8.00h

Lloc: La pista

Cal portar l'esmorzar i el dinar.

Secció Birles Pinell

TIRADA INTERCOMARCAL DE BIRLES - TEMPORADA 2000

Classificació final per equips

Després de la última tirada del campionat a L'Hospitalet de l'Infant la classificació general ha quedat de la següent manera:

POBLACIONS	FETES
1. CORBERA D'EBRE	231
2. RASQUERA	231
3. EL PINELL DE BRAI	219
4. HOSPITALET DE L'INFANT	202
5. VANDELLÒS	200
6. LA FATARELLA	197
7. ALFORJA	196
8. VILALBA DELS ARCS	195
9. XERTA	189
10. REUS	186
11. PRATDIP	154
12. COLLDEJOU	144
13. MASBOQUERA	133
14. MONTROIG	86

Ramon Hernández March

LA CASPA

La caspa són petites escames blanques d'origen epidèrmic que es formen en el cuir cabellut. Afecta un 75% de la població, ja sigui, en la forma seca o en la forma grassa (més freqüent).

Pot aparèixer als 6-7 anys en forma de caspa seca. A partir de l'adolescència sol convertir-se en caspa grassa, mantenint-se així durant anys. Es presenta igualitàriament en els dos sexes.

La causa més freqüent és la grassa o seborrea del cuir cabellut. La caspa també és símptoma d'algunes malalties com la psoriasis, la dermatitis seborreica i algunes infeccions produïdes per fongs. Encara que no sigui una afecció hereditària pot haver-hi certa predisposició familiar.

Els símptomes de tenir caspa són la descamació en major o menor intensitat en el cuir cabellut. Les escames s'eliminen per un senzill pentinat o rentat del cabell, però tornen a aparèixer quasi immediatament. Normalment la caspa va acompanyada de picor.

El tractament es fa mitjançant xampús anticaspas que netegen i que, a més a més, tenen la missió de despendre les escames adherides al cuir cabellut. També hi ha locions o cremes per abans o després del rentat del cabell. L'efecte del tractament és temporal, per això s'ha de seguir contínuament.

Com actuar en cas de tenir caspa

- Anar al dermatòleg. En ocasions la caspa no és una afecció comuna, sinó que pot ser causada per malalties greus del cuir cabellut.
- No s'ha d'abandonar mai el tractament. La caspa requereix una atenció constant.
- Si la caspa és lleugera, el pentinat del cabell 1 o 2 vegades al dia pot eliminar-la. No s'ha de pentinar ni fort ni durant molt temps.
- No rentar-se el cabell amb excessiva freqüència ja que el rentat per si sol no elimina la caspa. És molt millor fer-ho cada 5 dies en els casos més greus i utilitzar xampús anticaspas adequats.
- Utilitzar pintes i raspalls nets, d'ús personal i exclusiu.
- No rascar-se el cap, pot donar lloc a l'aparició d'èczemes o inclús una infecció.
- Si el procés s'agreuja sobtadament, heu de consultar el dermatòleg; pot ser degut a l'existència d'una complicació que requereix un canvi del tractament.

Preguntes populars

Des de fa bastant temps, tinc el cabell molt gras i molta caspa. M'he rentat el cabell amb tot tipus de xampús però no hi ha manera de fer-la desaparèixer. Què puc fer?

La caspa és una afecció del cuir cabellut que sol ser crònica i s'ha de tractar tota la vida. S'ha de rentar el cabell amb un xampú anticaspas i utilitzar locions específiques per abans o després del rentat. Per saber quin és el xampú que vostè necessita és recomanable anar a un dermatòleg, que li indicarà el tractament adequat.

Mai havia tingut problemes amb el cabell, però quan vaig començar a tenyir-me'l em va sortir caspa. Té alguna relació amb el tint?

En efecte. En alguns casos, la caspa és conseqüència de certes manipulacions en el cabell que produeixen una dessecació excessiva del cuir cabellut; així per exemple un abús de locions alcoholitzades, algunes permanents o l'aplicació de tints no apropiats en cabells massa secs contribueixen a l'aparició de caspa. En general, aquest tipus de caspa és un trastorn passatger que cedeix quan s'acaben les manipulacions, però si triga en desaparèixer s'ha d'anar al dermatòleg per tal que li recepti una crema grassa per accelerar la curació.

Tinc molta caspa en el cabell i les celles, i inclús en la cara em surten unes escames blanquetes. Què tinc?

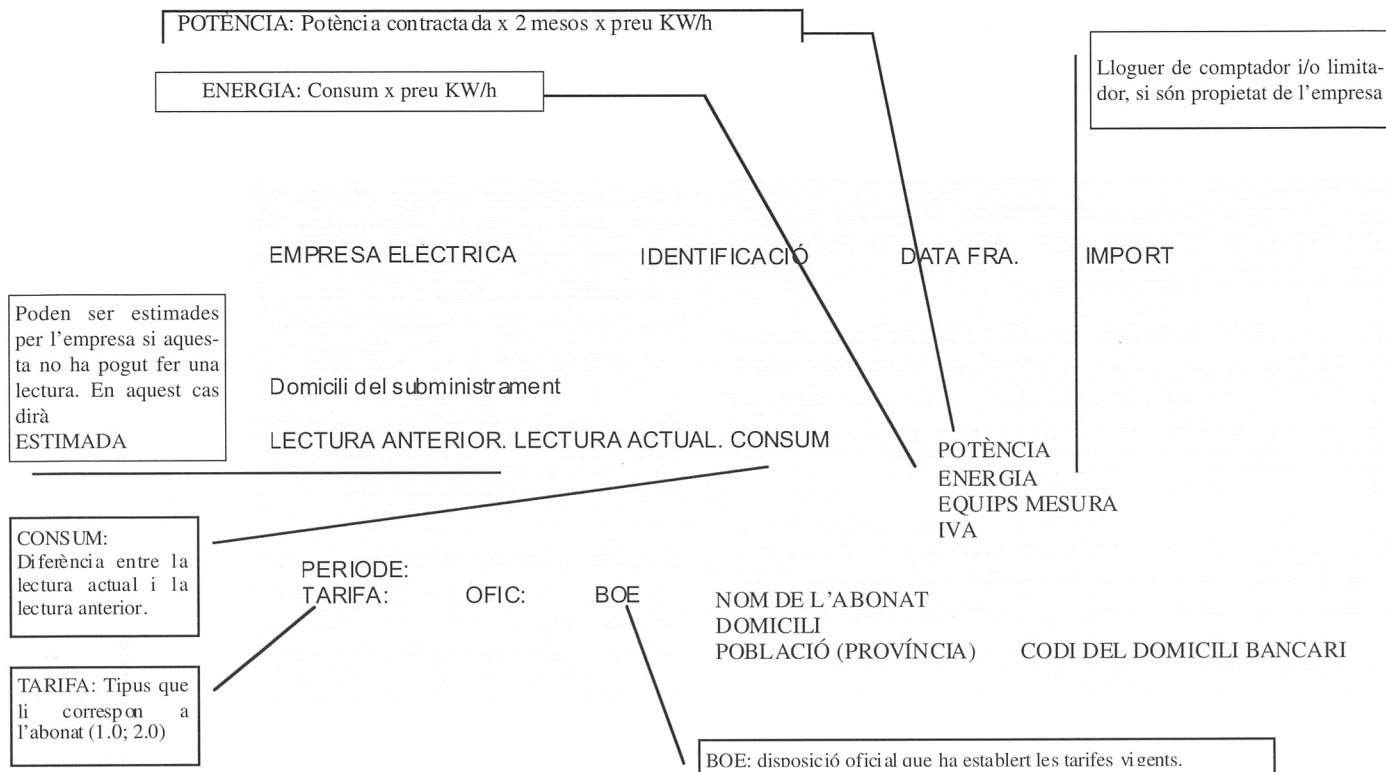
Probablement vostè tingui una dermatitis seborreica que consisteix en un tipus d'èczema degut a l'excés de producció de grassa per part de les glàndules sebàcies. Aquesta afecció té caràcter crònic, però mitjançant xampús i cremes per la cara es controla molt. Mai s'han d'aplicar pomades i cremes amb corticoides en la cara perquè encara que fan desaparèixer els símptomes; aquests tornen a presentar-se cada cop més freqüentment, enrogint la pell.

Tinc el cabell sec però tinc caspa; em pensava que la caspa només apareixia en el cabell gras?

Hi ha dos tipus de caspa: seca i grassa. La seca normalment és la forma inicial, sol aparèixer als 12-14 anys i amb la pubertat es produeix un canvi hormonal i pot aparèixer la seborrea en el cuir cabellut; això determina que la caspa es torni grassa. El tipus de caspa grassa i el cabell gras són causants de la caiguda del cabell. La caspa seca és molt menys freqüent en l'edat adulta.

OCIC - Oficina Comarcal d'Informació al Consumidor

EL SERVEI ELÈCTRIC II: Pòlissa d'abonament

Espai per a dades pròpies de l'empresa / Nom de l'abonat

Tarifa nocturna

Permet que els Kw/h. Consumits durant la nit, es paguin a preu inferior que els consumits durant el dia.

S'instal·la un comptador de doble lectura i un rellotge programador.

Ara per ara, l'usuari obté un descompte d'un 55% en el preu de l'energia consumida de nit, i un augment d'un 3% en l'energia de la resta del dia.

Avui no existeixen garanties per als usuaris que les condicions d'aquestes tarifes es mantinguin durant un període d'anys, que permetin preveure l'amortització de les inversions que es necessiten per a la seva instal·lació.

Mesures per racionalitzar el consum d'energia

- Cal descongelar regularment el frigorífic, ja que una petita capa de gel incrementa el consum en un

30%; també convé obrir la porta el mínim possible.

- Apagueu llums, televisors i aparells que no esteu utilitzant.
- Poseu termostats als radiadors.
- No deixeu córrer aigua calenta inútilment.
- Triar la font d'energia més racional per a calefaccions i aigua calenta.
- Un bon aïllament tèrmic, evita importants pèrdues de calor.

L'ÚS RACIONALITZAT D'ENERGIA POT SER CONSIDERAT COM A UNA DE LES DECISIONS ECOLÒGIQUES DE MÉS GRAN TRANSCENDÈNCIA PER AL CONSUMIDOR.

Consell a l'usuari

Guardar la pòlissa i els rebuts us pot ser d'utilitat per a possibles comprovacions.

Compareu els rebuts de diferents anys, corresponents al mateix mes de facturació. Això us pot dur a mesures d'estalvi, així com per consultar o reclamar.

Reclameu si us considereu perjudicat per algun concepte, formuleu la reclamació a l'oficina que l'empresa us hagi assignat.

- Si voleu saber alguna cosa més d'aquest tema, informeu-vos-en en algun d'aquests llocs:
  - Servei Territorial d'Indústria i Energia
  - Servei Territorial de Comerç, Consum i Turisme.
  - Oficina Comarcal d'Informació al Consumidor.
  - Associacions de Consumidors i Usuaris.

TELÈFONS DE CONSULTA:
977 42 00 18 – 977 42 06 47

HORARI D'OFICINA:
Dilluns a divendres d'**11 a 13** hores

CLUB DE FUTBOL EL PINELL DE BRAI

Llorenç Guari

Enguany l'equip de futbol del Pinell juga al grup 23 de la Tercera Regional. És un equip molt jove, com se pot veure en la fotografia. Alguns d'ells juguen també en l'equip dels juvenils i n'hi ha que jugaven l'any passat. Per estos jugadors juvenils suposa un desgast molt fort. La majoria de la plantilla són jugadors del poble. Per la temporada pròxima s'espera aconseguir l'ascens a la Segona Regional, ja que els jugadors estaran més rodats i, a més a més, s'integraran tota l'actual plantilla dels juvenils, equip que enguany està aconseguint molts bons resultats al seu grup. La temporada que ve no hi haurà, per tant, equip dels juvenils. A començament de la temporada este era el nou equip del futbol: **Drets:** Melich (massatgista), Nando, Estéfano, Joan, Serrano, Royo, Chals, Silvestre, Vázquez, Alerany, Leo (entrenador). **Asseguts:** Efren, Geli, Laureano, Carlos, Agustí (ara ja no juga), Paco, Brell, Llonch, Llorenç (delegat)

SOLUCIÓ AL "QUI ÉS QUI?" de la pàg. 7

- 1.- Magda Segura de cal Romero
- 2.- Jesús Espinós de ca l'Àngel (viu fora)
- 3.- Maria Rosa Vinaixa de ca Seco (viu fora)
- 4.- Montse Pellissa de ca Espinós
- 5.- Pere Ferré de ca la Mantonga
- 6.- Josep Maria Serres de ca Clec
- 7.- Manuel March de cal Moreno (viu fora)
- 8.- Juan José Serres de ca Valeriano
- 9.- Llorenç Guardia de ca Borso
- 10.- Carmina Serres de ca Bitxac
- 11.- Manuel Amposta de cal Caque
- 12.- Francisco Montaña de ca Barbexo (viu fora)
- 13.- Felisa Guarí de cal Cadirer
- 14.- Josep Serres de ca Pataca
- 15.- Josep Borràs de cal Remigio
- 16.- Joan Vallés de ca l'Ambrós (viu fora)
- 17.- Maria Dolores Blanch de ca la Dolores de la Rosario (viu fora)
- 18.- José Luís de ca la Xamba (viu fora)

Dibuix: Àngel Altadill

Aclariment: Demanem disculpes per una errada apareguda en la solució de la foto del "qui és qui?" del FATUMER, número 16. En la relació de les persones hi ha Domingo del Toio de Paüls (nº 17). Actualment té vuitanta anys i viu a Barcelona. Gràcies a ell hem pogut identificar les persones que no vam poder saber qui eren abans de la publicació de la revista. D'esta manera lo número 8 era Domingo Facerias de Paüls (mort), lo 10 correspon a una noia de Gandesa i lo 20 a un noi de Paüls que no tenia res a veure en tota la colla d'amics fotografiats.

ASSOCIACIÓ DE VETERANS DE FUTBOL DE PINELL DE BRAI

Temporada 1999-00

Classificació final

- 1.- Vinaròs
- 2.- Amposta
- 3.- Camarles
- 4.- Alcanar
- 5.- Jesús Catalònia
- 6.- Sant Jaume
- 7.- Ulldecona
- 8.- Rapitenca
- 9.- **El Pinell de Brai**
- 10.- La Sénia
- 11.- Corbera d'Ebre
- 12.- Rossell
- 13.- La Cava

Golejadors del Pinell de Brai

Jugador	Gols
Carlos Llarch	21 (5 de penal)
Estéfano Fabregat	14
Joan Baptista	3
Jaume Solé	3
Bertomeu Espinós	2
Francisco Vidiella (Lo Blanc)	1
Sergi Vallespi	1
March Quixalós	1

Partits de casa

24 gols a favor
 18 gols en contra
 5 victòries
 5 empats
 2 derrotes

Partits de fora

22 gols a favor
 47 gols en contra
 2 victòries
 2 empats
 8 derrotes

TOTAL:

46 gols a favor
 65 gols en contra

Temporada 2000-2001

Calendari del campionat de veterans de futbol. Zona sud.

<i>Dia</i>	<i>Equips</i>
25-11-00	AV Jesús Catalònia - AV Futbol Pinell de Brai
02-12-00	AV Futbol Pinell de Brai - AV Futbol La Sénia
16-12-00	AV CF Amposta - AV Futbol Pinell de Brai
13-01-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV Futbol Rapitenca
20-01-01	AV Futbol La Cava - AV Futbol Pinell de Brai
03-02-01	AV Futbol Sant Jaume - AV Futbol Pinell de Brai
10-02-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV Futbol Tortosa
17-02-01	AV Futbol Jesús i Maria - AV Futbol Pinell de Brai
24-02-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV Futbol Ulldecona
03-02-01	AV Futbol Rossell - AV Futbol Pinell de Brai
10-03-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV Futbol Vinaròs
17-03-01	AV Futbol Corbera - AV Futbol Pinell de Brai
24-03-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV Camarles
31-03-01	AV Futbol Alcanar - AV Futbol Pinell de Brai
07-03-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV Jesús Catalònia
21-04-01	AV Futbol La Sénia - AV Futbol Pinell de Brai
28-04-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV CF Amposta
12-05-01	AV Futbol Rapitenca - AV Futbol Pinell de Brai
19-05-01	AV Futbol Pinell de Brai - AV Futbol La Cava

ELECTRICITAT I FONTANERIA

A&B C.B.

INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13. Tel. 977 42 63 38

Dolores Pallarés Amposta
Carnisseria - Cansaladeria i Congelats
ÀNGELS

C/ Miravet, 6. Tel. 977 42 62 89

Pa amb tomàquet
i pernil

Carn a la brasa
feta a la llenya

Venda de pernils i
embotits a preu
de magatzem

C./Constitució, 9. Tel. 977 42 61 95 - Pinell de Brai (Tarragona)

*Un
Colaborador*

FUSTERIA MECÀNICA
BAPTISTA VALLESPÍ ESPINÓS

C/ Pilonet, 19. Tel. 977 42 60 63

EL PINELL DE BRAI

FERRETERIA PINELL

Ferreteria - Material Elèctric - Llistes de noces
Articles de Regal - Accessoris per a la casa i llums

Plaça del Mercat, 5
Tel. 977 42 63 42

Caixa Tarragona

La nostra força!

PINTURES I DECORACIONS

SERRES

Camí de la Creu, 10
Tels. 977 42 60 34 - 977 42 60 05
EL PINELL DE BRAI

Maria Borràs Amposta
Comestibles en general

C/ de la Font, 8. Tel. 977 42 62 67

*Un
Colaborador*

FORN DE PA

Teresa Espinós Guari

C/ Forn, 2 - Tel. 977 42 61 11 - EL PINELL DE BRAI

Taller Mecànic
Eleuterio Serres Amposta

**Caja de Ahorros
del Mediterráneo**

"TODÓ & SERRES"
GESTORIA ADMINISTRATIVA

Plaça Farola, 5 baixos
43780 Gandesa - TARRAGONA

FORN DE PA I PASTISSERIA

MONTAÑA

Plaça del Mercat, 2
Tel. 977 - 42 62 17

EL PINELL DE BRAI

*Un
Colaborador*

**ÒSCAR
ESPINÓS
AMPOSTA**

Reparació de calçat
Artesania en cuir
Gran assortit en corretges
i sandàlies

Julio Antonio, 11
Tel. 977 40 01 46 - **MÓRA D'EBRE**

RESTAURANT BAR

ÀNGEL

ESPECIALITATS EN CUINA
CASOLANA

local refrigerat

C/ Font, 10. Tel. 977 42 62 35
EL PINELL DE BRAI

**COOPERATIVA
DE CONSUM
SANTA MAGDALENA**

C/ Tortosa, 4
Tel. 977 42 60 86

Perruqueria Unisex

CRIS

C/ Lleida, 26 Tels. 977 42 60 05 - 977 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

**GERMANS
FABREGAT,
C.B.**

**CONSTRUCCIONS EN
GENERAL**

C. Sta Magdalena, 18
Tels. 977 42 60 73 - 977 42 62 77
43594 **EL PINELL DE BRAI**

CONSTRUCAT

*Un
Colaborador*

F A R M À C I A

**Laureano
Blanch
Escurriola**

C/ Sant Jordi, 3 - Tel. 977 42 60 76

TRANSPORTES

SERRESTRANS, S.L.

C. de la Font, 9 · 43594 EL PINELL DE BRAI (Tarragona)
Tels. 977 42 60 03 - 977 42 63 01

FELIU

Productos Refractarios

**MATERIALES DE ALTA CALIDAD
PARA LA INDUSTRIA**

Gres Rústico

EBRO

FÁBRICA
Carretera Gandesa, s/n
Tel. 977 42 62 46
Fax 977 42 63 27
EL PINELL DE BRAI (Tarragona)

OFICINAS Y ALMACÉN
Polig. Ind. El Canal, Nave 10
Ctra. Nac. 340 Valencia-Barcelona
Tel. 964 53 52 50
Fax 964 53 54 30
12540 VILLAREAL (Castellón)

Laureano Serres Montagut
Servicios informáticos
INTERNET
www.lasm.com

La informàtica al Pinell

www.lasm.com
laureano@lasm.com
tel. 977 42 63 56

REVISIÓ MÈDICA I PSICOTÈCNICA
PER A OBTENIR O RENOVAR
ELS PERMISOS DE CONDUIR I D'ARMES

CENTRE DE RECONeixEMENT MÈDIC "MÓRA D'EBRE"

Desde 1987 sempre al seu servei

Anselm Clavé, 1, 2n - 1a
Tel. 977 40 18 13
43740 MÓRA D'EBRE

Agraïm la seva confiança!!!!